

ΕΝΑΣ ΑΓΝΩΣΤΟΣ ΛΑΡΙΣΑΙΟΣ ΜΑΡΤΥΡΑΣ

Ο άγιος Αρμόδιος¹ έζησε το 10 αι., στα χρόνια του αυτοκράτορα Λέοντα Στ' του Σοφού (886-912). Υπήρξε συστρατιώτης του αγίου Νικολάου του εν Βουναίν□ και υπηρέτησε κάτω από τις διαταγές του στην Λάρισα.

Ο άγιος Νικόλαος είχε οριστεί από τον αυτοκράτορα Λέοντα Στ' τον Σοφό ταξίαρχος στρατιωτικού σώματος που έδρευε στην Λάρισα και ήταν επιφορτισμένο με την φρούρηση και την ασφάλεια της πόλης.

Κατά την διάρκεια μιας επιδρομής των Αράβων (901/902) ο άγιος Νικόλαος «σύν τῆ ὑπ' αὐτῶ φάλαγγι τῶν στρατιωτῶν...ἔκρινε μήτε τῆ πόλει τῆ Λαρίσση συγκλησθῆναι, μήτε αὐτοῖς τοῖς πολίταις ἐπαχθῆς γενέσθαι και ἀηδῆς»² γί αυτό και κατέφυγε στο όρος Τέρναβον,³ ενδιαίτημα ασκητών και αγίων εκείνη την εποχή, μαζί με τους στρατιώτες τους, ανάμεσα τους και ο Αρμόδιος. Ενώ βρισκόταν στο όρος Τέρναβον, άγγελος Κυρίου τους προεμήνυσε πως πλησίαζε η ώρα του μαρτυρίου τους: «Δεῦρο, ἀθληταί τοῦ Χριστοῦ, πρὸς τό μαρτυρῆσαι ἑαυτούς εὐτρεπίσατε δι' αὐτοῦ γάρ μέλλετε τήν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν κληρονομεῖν, στεφάνω δέ ἀκηράτῳ τὰς ὑμῶν τελειωθῆναι κεφαλὰς καί μισθόν λαβεῖν τόν οὐράνιον· τοῦ γάρ εἰς τέλος ἄθλον ὑπομείναντες τό σώζεσθαι εἶναι γινώσκετε⁴». Πράγματι οι Άραβες, αφού εντόπισαν τη στρατιωτική δύναμη, την περικύκλωσαν και μετά από μάχη κατόρθωσαν να συλλάβουν όλους τους στρατιώτες εκτός από το Νικόλαο, που διέφυγε στα Βούναϊνα. Ο Αρμόδιος και οι υπόλοιποι στρατιώτες υπεβλήθησαν σε φρικτά βασανιστήρια: «τόν μέν ὄνουξι ξέσαντες, τόν δέ τόξοις κατατοξεύσαντες, ἄλλον

¹ Ελάχιστα γνωρίζουμε για τον άγιο Αρμόδιο. Τις πληροφορίες για το πρόσωπό του τις αντλούμε α) από τον βίο και την ακολουθία του αγίου Νικολάου του εν Βουναίνη και β) από τον κανόνα του Αρσενίου, ηγουμένου της Μονής της Κροπτοφέρνης, προς τον άγιο Αρμόδιο, όπως παραδίδεται στον κωδ.(τυρτ. Δ.α. ΙΧ, φφ 54^r-57^v. τα παραπάνω αγιολογικά κείμενα εξεδόθησαν από τον Δ.Ζ.Σοφιανό *Άγιος Νικόλαος ο εν Βουναίνη*, *Ανέκδοτα Αγιολογικά κείμενα*, *Ιστορικά ειδήσεις περί της Μεσαιωνικής Θεσσαλίας* (I' αιων.), *διατριβή επί διδακτορία*, *Εθνικό και Καποδιστριακό Παν/μιο Αθηνών* (Βιβλιοθήκη Σοφίας Ν. Σαριπόλου, αρ. 22), εν Αθήναις 1972 και *Ανέκδοτος κανών του μάρτυρος Αρμοδίου*, *συνταχθείς υπό του Αρσενίου της Κροπτοφέρνης* (IΑ' αιών.), *ΕΕΒΣ* 39-40 (1972-73), 96-109.

² Βλ. *Άγιος Νικόλαος ο εν Βουναίνη*, κειμ. 1, 93-94, σελ.141

³ ο Δ.Ζ.Σοφιανός ταυτίζει το όρος Τέρναβον με το όρος Μελούντα στις πλαγιές του οποίου είναι χτισμένη η πόλη του Τυρνάβου (βλ. *Άγιος Νικόλαος ο εν Βουναίνη*, σελ. 88)

⁴ βλ. *Άγιος Νικόλαος ο εν Βουναίνη*, κειμ. 1, 108-113, σελ 142)

τῶ καταπέλτη ὑποπιέσαντες, ἕτερον τῶ τροχῶ ἐπιδούντες...» μέχρι που παρέδωσαν το πνεύμα τους στο Θεό⁵.

Τα λείψανα των μαρτύρων παρέμειναν άταφα για μεγάλο χρονικό διάστημα μέχρι που ο τότε μητροπολίτης Λάρισας Φίλιππος, μετά από θεϊκή εντολή, τα περισυνέλεξε και τα ενταφίασε με τιμές στην Λάρισα. Φαίνεται, μάλιστα, όπως προκύπτει από τα τροπάρια του κανόνα του αγίου, πώς κτίστηκε ναός στην Λάρισα προς τιμή του Αρμοδίου και των υπολοίπων μαρτύρων⁶. Η λατρεία τους πρέπει να διαδόθηκε στην Λάρισα και την βοήθεια τους επικαλούνται οι πιστοί Λαρισαίοι, όπως φαίνεται και από τα αναφερόμενα στον κανόνα του αγίου Αρμοδίου θαύματά τους⁷.

Χ. Β. ΣΤΕΡΓΙΟΥΛΗΣ
Υποψήφιος διδάκτωρ τμήματος
Φιλολογίας του Α.Π.Θ.

⁵ Στο βίο του αγίου Νικόλαου διασώζονται και τα ονόματα έντεκα, ακόμη, μαρτύρων (Γρηγόριος, Ιωάννης, Δημήτριος, Μιχαήλ, Ακίνδυνος, Θεόδωρος, Παγκράτιος, Χριστόφορος, Παντολέων, Ευώδιος και Αιμιλιανός), όπως και δύο γυναικών, προφανώς από τον άμαχο πληθυσμό που ακολούθησε τους στρατιώτες, της Ειρήνης και της Πελαγίας. (βλ. *Άγιος Νικόλαος ο εν Βονναΐνη*, κείμ 1, 319-321, σελ 147)

⁶βλ. *Ανέκδοτος κανών του μάρτυρος Αρμοδίου*, α' τροπ. δ' ωδής, γ' ωδής τροπ. ε' ωδής, κάθισμα μετά την στ' ωδή, γ' τροπ. ζ' ωδής, α' και δ' τροπ. η' ωδής, σελ.102-109.

⁷ Βλ. *Ανέκδοτος κανών του μάρτυρος Αρμοδίου*, α' τροπ. στ' ωδής, β' τροπ. ζ' και η' ωδής, σελ 102-109.